

Wpływ pandemii COVID-19 na bieżące funkcjonowanie spółek handlowych

Praktyczne wskazówki uwzględniające rozwiązania zaprezentowane w Ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Tarcza Antykryzysowa), która weszła w życie w dniu 31 marca 2020 r., ustawie o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, która weszła w życie w dniu 18 kwietnia 2020 r. oraz ustawie o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-21, która weszła w życie w dniu 16 maja 2020 r.

Planowane w najbliższym czasie posiedzenia organów, w tym zgromadzenia wspólników/walne zgromadzenia, możliwość zdalnego udziału i pisemnego głosowania

»» Ograniczenia związane z zakazem zgromadzeń

Aktualnie do odwołania w Polsce obowiązuje zakaz organizowania zgromadzeń oraz spotkań i zebrań niezależnie od ich rodzaju, wprowadzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 kwietnia 2020 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii. Zakaz nie dotyczy m.in. spotkań i zebrań związanych z wykonywaniem czynności zawodowych lub zadań służbowych lub pozarolniczej działalności gospodarczej, a także z prowadzeniem działalności rolniczej. Jeśli uznać, że odbywanie zgromadzeń wspólników, walnych zgromadzeń i posiedzeń organów spółek prowadzących działalność gospodarczą jest zwolnione z ww. zakazu, ich organizacja stwarza realne ryzyko transmisji wirusa. Warto zatem poszukać alternatywnych rozwiązań.

Od dnia 31 marca 2020 r. obowiązuje ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (dalej: „Tarcza Antykryzysowa”), która wprowadza istotne ułatwienia w bieżącym funkcjonowaniu spółek handlowych, a kolejno, od dnia 18 kwietnia 2020 r. oraz od dnia 16 maja 2020 r., uzupełniające ją ustawy: (i) z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-21 oraz (ii) z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-21.

»» Możliwość zdalnego uczestnictwa w zwołanych już zgromadzeniach wspólników i walnych zgromadzeniach

Jeśli zgromadzenie wspólników lub walne zgromadzenie zostało zwołane przed 31 marca 2020 r. wspólnicy i akcjonariusze mogą uczestniczyć w nich zdalnie, nawet jeśli zostało ono zwołane „tradycyjnie”. Koniecznym jest, aby zwołujący poinformował o możliwości uczestnictwa przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, w trybie przewidzianym dla zwołania zgromadzenia, jednak nie później niż na 4 dni przed terminem zgromadzenia.

Możliwość odwołania zwołanego już zgromadzenia lub posiedzenia

Można także rozważyć odwołanie zwołanego już zgromadzenia czy posiedzenia. Wymaga to sprawdzenia wymogów formalnych obowiązujących w danej spółce, jak również trybu zwołania samego zgromadzenia czy posiedzenia.

W wypadku zgromadzeń wspólników i walnych zgromadzeń możliwość ich odwołania może być ograniczona. Jeśli umowa spółki czy statut nie przewiduje specjalnych regulacji na wypadek zaistnienia nadzwyczajnych okoliczności lub siły wyższej, trzeba sięgnąć po regulacje ogólne. Zasadniczo w spółkach kapitałowych prawo odwołania zgromadzenia przysługuje zwołującemu z tym, że w określonych wypadkach może być ono ograniczone, m.in. wówczas gdy zgromadzenie zostało zwołane na wniosek uprawnionych podmiotów, którym wówczas co do zasady może przysługiwać wyłącznego prawo jego odwołania.

Odwołanie powinno nastąpić z zachowaniem takich samych wymogów jak zwołanie zgromadzenia czy posiedzenia. Powyższe obostrzenie może nastręczać praktycznych trudności w czasie pandemii, zwłaszcza gdy do terminu zgromadzenia czy posiedzenia pozostało niewiele czasu, a samo zgromadzenie zostało zwołane w trybie formalnym (listami poleconymi lub ogłoszeniem w MSiG).

Możliwość zdalnego udziału w zgromadzeniach i posiedzeniach

Tarcza Antykryzysowa wprowadza jako zasadę możliwość zdalnego udziału w zgromadzeniach wspólników lub walnych zgromadzeniach oraz w posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej. Obowiązujące umowy lub statuty spółek mogą przewidywać ograniczenia w tym zakresie, zwłaszcza że powstawały w poprzednim stanie prawnym i powtarzały dotychczas istniejące ograniczenia ustawowe. Przed zwołaniem e-zgromadzenia lub e-posiedzenia należy zatem sprawdzić, czy dana kategoria spraw nie została wyłączona spod zdalnego rozstrzygnięcia.

Co istotne, rady nadzorcze mogą obecnie podejmować uchwały przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość także w sprawach, dla których umowa spółki lub statut przewiduje głosowanie tajne, o ile żaden z jej członków nie zgłosi sprzeciwu.

W odniesieniu do wspólników spółek z o.o. i akcjonariuszy spółek akcyjnych o możliwości zdalnego udziału w zgromadzeniu wspólników lub walnym zgromadzeniu decydować będzie zwołujący dane zgromadzenie. W wypadku sp. z o.o. konieczne jest zamieszczenie w zaproszeniu dodatkowych informacji (m.in. o sposobie udziału w zgromadzeniu, wypowiedzania się, wykonywania prawa głosu oraz wniesienia sprzeciwu).

Szczegółowe zasady udziału w e-zgromadzeniu powinny zostać określone przez radę nadzorczą (w braku rady nadzorczej – przez wspólników) w regulaminie.

Głosowanie pisemne

Tarcza Antykryzysowa ułatwia podejmowanie uchwał z tzw. trybie pisemnym przez organy spółek kapitałowych. W tym trybie będą mogły być podejmowane zarówno uchwały rady nadzorczej, jak i zarządu.

Złagodzeniu uległy dotychczasowe ograniczenia dla rad nadzorczych. Obecnie w pisemnym głosowaniu będzie można wybrać przewodniczącego i wiceprzewodniczącego rady nadzorczej, powołać lub odwołać członka zarządu albo zawiesić go w czynnościach. Zgodnie z nowelizacją ustawy, rady nadzorcze mogą obecnie podejmować uchwały w trybie pisemnym także w sprawach, dla których umowa spółki lub statut przewiduje głosowanie tajne, o ile żaden z jej członków nie zgłosi sprzeciwu.

Obowiązujące umowy lub statuty spółek i regulaminy mogą przewidywać ograniczenia dla uchwał pisemnych, zwłaszcza że powstawały w poprzednim stanie prawnym i powtarzały dotychczas istniejące ograniczenia ustawowe. Przed decyzją o trybie głosowania należy zatem sprawdzić, czy dana kategoria spraw nie została wyłączona spod pisemnego rozstrzygnięcia.

Ustanowienie pełnomocnika lub oddanie głosu za pośrednictwem innego członka organu

» Tarcza Antykryzysowa ułatwia oddawanie głosu na piśmie za pośrednictwem innego członka organu. Obecnie również członkowie zarządu będą mogli skorzystać z takiej możliwości. Zarówno w radzie nadzorczej jak i zarządzie taka forma głosowania będzie dopuszczalna, nawet jeśli umowa spółki lub statut nie będą przewidywały takiego rozwiązania. Obowiązujące umowy lub statuty spółek i regulaminy mogą jednak przewidywać ograniczenia w tym zakresie, zwłaszcza że powstawały w poprzednim stanie prawnym i powtarzały dotychczas istniejące ograniczenia ustawowe.

Podobnie jak w poprzednim stanie prawnym ustanowienie pełnomocnika jest możliwe jedynie w wypadku wspólników i akcjonariuszy. Co do zasady, pełnomocnictwo do udziału w zgromadzeniu wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności, jednak pełnomocnictwo może również zostać przesłane pocztą elektroniczną, jeśli jest opatrzone kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Konieczność dostosowania statutów i umów spółek kapitałowych

» Mimo, że Tarcza Antykryzysowa wprowadza szereg przepisów mających usprawnić działanie spółek w obliczu panującej epidemii, obowiązujące umowy lub statuty spółek mogą przewidywać ograniczenia uniemożliwiające skorzystanie z nich. Rekomendowanym rozwiązaniem będzie weryfikacja i odpowiednie dostosowanie treści statutów i umów spółek w taki sposób, by rozwiązania wprowadzone przepisami Tarczy Antykryzysowej mogły zostać wykorzystane przez spółki w najszerszym możliwym zakresie.

Uwaga na terminy na uzyskanie zgód korporacyjnych

» Tarcza Antykryzysowa nie zawiesza biegów terminów na uzyskanie zgód korporacyjnych na czas trwania stanu epidemii. Jeśli zgoda danego organu była wymogiem ustawowym a spółka będzie zmuszona dokonać czynności w czasie trwania stanu epidemii (np. dokonać sprzedaży nieruchomości), rozpoczyna się bieg dwumiesięcznego terminu na potwierdzenie czynności przez właściwy organ. Po jego upływie potwierdzenie czynności nie będzie możliwe.

Konieczność zwołania zgromadzenia przez zarząd bez zmian

» Tarcza Antykryzysowa nie zwalnia członków zarządu z obowiązku zwołania zgromadzenia wspólników i walnych zgromadzeń w wypadkach przewidzianych w ustawie lub dokumentach korporacyjnych spółek. W szczególności zarząd spółki jest obowiązany zwołać zgromadzenie w sytuacji, jeżeli bilans spółki wykaże stratę przewyższającą sumę kapitałów zapasowego i rezerwowych oraz połowę kapitału zakładowego (jednej trzeciej w przypadku spółki akcyjnej) w celu powzięcia uchwały dotyczącej dalszego istnienia spółki. Wspólnicy albo akcjonariusze mogą wówczas zdecydować także o dofinansowaniu spółki wykorzystując istniejące mechanizmy takie jak dopłaty (wyłącznie w przypadku spółki z o.o.), podwyższenie kapitału zakładowego, pożyczkę czy emisję obligacji (w tym emisję obligacji zamiennych – wyłącznie w przypadku spółki akcyjnej).

Jeśli płynność finansowa spółki zostanie zachwiana lub spełnione zostaną tzw. przesłanki bilansowe, konieczne będzie złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub o wszczęcie postępowania restrukturyzacyjnego.

Tarcza Antykryzysowa nie wprowadziła zmiany w przepisach kodeksu spółek handlowych, zgodnie z którymi w terminie 6 miesięcy po upływie każdego roku obrotowego zarządy spółek kapitałowych obowiązane są zwołać zwyczajne zgromadzenia lub walne zgromadzenia, celem zatwierdzenia sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, mimo że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów sam obowiązek zatwierdzenia sprawozdań uległ odroczeniu o 3 miesiące. Można mieć zatem wątpliwości, czy zarządy mimo wszystko są zobligowane do zwołania zgromadzeń w pierwotnych terminach.

Obowiązki związane ze sporządzeniem i zatwierdzeniem sprawozdań finansowych za 2019 r. odsunięte w czasie

» Tarcza Antykryzysowa oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 31 marca 2020 r. przedłuża o 3 miesiące terminy na sporządzenie i zatwierdzenie sprawozdań finansowych oraz sprawozdań z działalności spółek (w wypadku spółek podlegających nadzorowi KNF – o dwa miesiące). Przedłużenie dotyczy wyłącznie spółek, których rok obrotowy zakończył się w okresie od 29 września 2019 r. do 30 kwietnia 2020 r., o ile termin wykonania obowiązków związanych ze sporządzeniem i zatwierdzeniem sprawozdań nie upłynął przed dniem 31 marca 2020 r.

Dla większości spółek, których rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym termin na sporządzenie sprawozdań finansowych za 2019 r. upływnie zatem dopiero z dniem 30 czerwca 2020 r., a z dniem 30 września 2020 r. - termin na ich zatwierdzenie przez wspólników lub akcjonariuszy.

Przed terminem zgromadzenia rady nadzorcze powinny przyjąć sprawozdania z badania sprawozdań i przedstawić rekomendacje wspólnikom i akcjonariuszom, a wcześniej audytorzy powinni zakończyć prowadzone przez nich badania dotyczące sprawozdań finansowych. W związku z pandemią i niepewną sytuacją na rynku audytorzy wprowadzają dodatkowe wymogi dla spółek, potwierdzające zasadność przyjęcia przez kierownika jednostki zasady kontynuacji działalności przy sporządzaniu sprawozdania finansowego.

Trzeba pamiętać, że późniejsze zatwierdzenie sprawozdań finansowych za rok 2019 może wiązać się z negatywnymi konsekwencjami dla wspólników i akcjonariuszy. Do czasu zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok 2019 zarząd nie ma prawa wypłacać dywidendy za rok 2019, ani zaliczek na poczet spodziewanej dywidendy za bieżący rok. W aktualnym stanie prawnym warunkiem koniecznym wypłaty zaliczki na poczet spodziewanej dywidendy za rok 2020 jest zatwierdzone sprawozdanie finansowe za poprzedni rok obrotowy, tj. za rok 2019.

Na możliwość wypłaty przez spółki dywidendy nie wpływa skorzystanie przez nie z mechanizmów pomocowych przewidzianych w przepisach Tarczy Antykryzysowej – ustawa nie przewiduje ograniczeń w tym zakresie. Wypłata dywidendy podlega zatem jedynie dotychczasowym ograniczeniom wynikającym z kodeksu spółek handlowych.

Zmiana formy zapisu na akcje w spółkach akcyjnych

- Ustawa wprowadza za to znaczne ułatwienie dotyczące zasad dokonywania zapisu na akcje, wymaganego w przypadku subskrypcji akcji w spółkach akcyjnych. W obowiązującym stanie prawnym zapis na akcje sporządza się w formie pisemnej na formularzu przygotowanym przez spółkę co najmniej w dwóch egzemplarzach - jeden egzemplarz przeznaczony jest dla subskrybenta, a drugi dla spółki. Nowelizacja wprowadza – poza powyższą formą – również możliwości elektronicznych zapisów na akcje, poprzez wypełnienie formularza udostępnionego w systemie teleinformatycznym i opatrzenia go kwalifikowanym podpisem elektronicznym, profilem zaufanym albo podpisem osobistym. Zapis w formie elektronicznej nadal powinien zawierać oznaczenie liczby i rodzajów subskrybowanych akcji, wysokość wpłat, zgodę subskrybenta na brzmienie statutu, jeżeli nie jest on akcjonariuszem spółki oraz adres podmiotu upoważnionego do przyjmowania zapisów i wpłat, jednak obligatoryjnym elementem zapisu nie będzie złożenie na nim podpisów subskrybenta oraz spółki. Przyjęcie zapisu w postaci elektronicznej wymaga poświadczenia przez podmiot przyjmujący taki zapis, nie precyzując jednak formy takiego poświadczenia.

Obowiązki związane z rejestrem akcjonariuszy i przymusową dematerializacją akcji

- Tarcza Antykryzysowa nie zwalnia spółek akcyjnych oraz spółek komandytowo-akcyjnych z obowiązków związanych z wdrożeniem rejestru akcjonariuszy i przymusową dematerializacją akcji przewidzianą na rok 2020, jednak w związku z obecną sytuacją epidemiologiczną dokonuje przesunięcia ustawowych terminów, umożliwiając tym samym prawidłowe wykonanie ww. obowiązków. Zgodnie z obecnym brzmieniem przepisów, z dniem 30 września 2020 r. upływa termin podjęcia przez walne zgromadzenia uchwał w przedmiocie wyboru podmiotu prowadzącego rejestr akcjonariuszy oraz podpisania z nim stosownej umowy. Z tą datą upływa również termin wystosowania przez spółkę do akcjonariuszy pierwszego wezwania do wydania posiadanych przez nich dokumentów akcji. Przesunięciu o dwa miesiące, tj. z 1 stycznia 2021 na 1 marca 2021 r. uległ również termin, w którym dotychczasowe dokumenty akcji utracą ważność.

Obowiązki związane z Centralnym Rejestrem Beneficjentów Rzeczywistych (CRBR)

- Tarcza Antykryzysowa przesuwając do dnia 13 lipca 2020 r. termin pierwszego zgłoszenia danych beneficjenta rzeczywistego do CRBR przez spółki zarejestrowane w KRS przed 13 października 2019 r. Co istotne, termin na dokonanie aktualizacji danych, które zostały już zgłoszone do CRBR, nie uległ wydłużeniu. Spółki zarejestrowane po 13 października 2019 r. mają nadal obowiązek dokonać rejestracji w CRBR w terminie 7 dni od daty wpisu do KRS. Przypominamy, że obowiązkiem rejestracji w CRBR objęte są spółki jawne, komandytowe, komandytowo-akcyjne, z ograniczoną odpowiedzialnością, proste spółki akcyjne (przepisy dot. prostej spółki akcyjnej zaczną obowiązywać od 1 marca 2021 r.) oraz akcyjne (z wyjątkiem spółek publicznych). CRBR gromadzi informacje o osobach fizycznych sprawujących bezpośrednią lub pośrednią kontrolę nad daną spółką (tzw. beneficjentach rzeczywistych).

Wnioski do KRS przy braku e-KRS

- » Tarcza Antykryzysowa nie przerywa biegu obowiązujących terminów na złożenie wniosków do KRS ani nie wprowadza możliwości składania wniosków do KRS elektronicznie (nie dotyczy to sprawozdań finansowych i spółek zakładanych elektronicznie, o ile wszystkie wnioski były wcześniej składane elektronicznie). Powyższa możliwość będzie dopuszczalna dopiero od dnia 1 marca 2021 r.

Modyfikacja odpowiedzialności członków organów

- » Co do zasady, członkowie zarządu, rady nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz likwidatorzy spółek kapitałowych ponoszą odpowiedzialność wobec spółki kapitałowej za szkodę wyrządzoną zawinionym działaniem lub zaniechaniem sprzecznym z prawem lub postanowieniami umowy lub statutu tej spółki. Na podstawie przepisów Tarczy Antykryzysowej, odpowiedzialność odszkodowawcza tych osób zostaje wyłączona w sytuacji, gdy spółka jest stroną umowy w sprawie zamówienia publicznego, a wymienione osoby podejmą decyzję o odstąpieniu przez spółkę będącą zamawiającym od dochodzenia od wykonawcy kar umownych lub odszkodowania, ewentualnie dokonaniu stosownych zmian w rzeczonyj umowie, w związku z okolicznościami wywołanymi COVID-19.

Dodatkowo wyłącza się odpowiedzialność członków zarządu, rady nadzorczej oraz likwidatorów spółki akcyjnej za szkodę wyrządzoną spółce, gdy dana osoba w interesie publicznym realizuje obowiązki i zadania związane ze zwalczaniem skutków COVID-19, które zostały nałożone na daną spółkę w drodze ustawy lub na gruncie postanowień umowy, zawartej pomiędzy ministrem ds. gospodarki a Polskim Funduszem Rozwoju określającej warunki i tryb przekazywania środków na pokrycie kosztów tego funduszu w związku z realizacją rządowego programu udzielania przedsiębiorcom wsparcia finansowego.